

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Va-yiḳra

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

דג

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9951

ומיום השמיני והלאה יקצה לקרבן אשה
 ליהוה: כח ושור אוֹ־שֶׁה אֶתּוֹ ואת־בְּנֵי
 לא תשחטו ביום אחד: כט וכי־תזבחו
 זבח־תודה ליהוה לרצונכם תזבחו:
 ל ביום ההוא יאכללא־תותרו ממנו עד־
 בקר אני יהוה: לא ושמרתם מצותי
 ועשיתם אתם אני יהוה: לב ולא תחללו
 את־שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל
 אני יהוה מקדשכם: לג המוציא אתכם
 מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני
 יהוה: ^ו פ א וידבר יהוה
 אל־משה לאמר: ב דבר אל־בני ישראל
 ואמרת אלהם מועדי יהוה אשר־תקראו
 אתם מקראי קדש אלה הם מועדי:
 ג ששת ימים תעשה מלאכה וביום
 השביעי שבת שבתון מקרא־קדש קד־
 מלאכה לא תעשו שבת הוא ליהוה בכל
 ומושבתיכם: ^ו פ ד אלה מועדי
 יהוה מקראי קדש אשר־תקראו אתם
 במועדם: ה בתדש הראשון בארבעה
 עשר לחדש בין הערבים פסח ליהוה:
 ו ובחמשה עשר יום לחדש הנה תג
 המצות ליהוה שבעת ימים מצות תאכלו:
 ז ביום הראשון מקרא־קדש יהיה לכם
 כל־מלאכת עבודה לא תעשו: ח והקרבתם
 אשה

מצוה רצ"ד

מצוה רצ"ה

מצוה רצ"ו

כג רביעי

מצוה רצ"ז

רצ"ח רצ"ט

כח ותורתא או שיתא לה ולכרה לא־
 תכסון ביומא חד: כט וארי תכסון נכסת־
 תורתא קדם־י לרענא לכון תכסון:
 ל ביומא ההוא יתאכיל לא־תשארון
 מניה עד־צפרא אנא י: לא ותטרון
 פקודי ותעבדון ותהון אנא י: לב ולא
 תחלון ית־שמא דקודשי ואתקדש בנו בני
 ישראל אנא י מקדשכון: לג דאפיק
 יתכון מארעא דמצרים למהווי לכון לאלהא
 אנא י: א ומליל י עס־משה למימר:
 ב מליל עס־בני ישראל ותימר להון
 מועדיא דיי דתערעון ותהון מערעי קדיש
 אלין אנן מועדיא: ג שתא יומין תתעביד
 עיבידתא וביומא שביעאה שבא שבתא
 מערעי קדיש כל־עיבידא לא תעבדון שבתא
 היא קדם־י בכל מותכניכון: ד אלין
 מועדיא דיי מערע קדיש דתערעון ותהון
 בזמנהון: ה בִּרְחָא קדמא בארבעת
 עשרא לירחא בין שמיניא פסחא קדם־י:
 ו ובחמשת עשרא יומא לירחא הדין תנא
 דפשיטא קדם־י שביעא יומין פשיטא
 תיכלון: ז ביומא קדמא מערע קדיש
 יהי לכון כל־עיבידת פולחן לא תעבדון:
 ח ותקרבו קרבנא קדם־י שביעא יומין
 ביומא שביעאה מערע קדיש כל־עיבידת
 פולחן

רש"י

אזינו טוב בזכרים ויותר לחוט האם והבן: (כח) אותו ואת בני - (חולין פב) אף בנו ואותו כחשוע: לרצונכם תזבחו -
 תחלת ומיתכם הזכירו שתהיו לרצון לכם ותהו הרצון ביום ההוא יאכל לא כל להזכיר אלא שתהא שמיטה על זנות כן אל תשחטוהו על
 קנת לאכלו למחר שאם תשחטו בו וחסכת כסול לא יהא לכם לרצון - דבר אחר לרצונכם לדעתים מוכן לתעסק כסול כמחשת
 קדש

יצחק ית שכלו ויהיו וכתבי עיניו כמרומיא מן גניו קניו
זכה ואודמו ליה אמרא מחזיתי לעלהא נדי בר עמי אתקמדר
החזיקא גניו מקבר זכור שרדיקא דעבר גניו בר עמי
הקשילין ואוביל לאבוי וזכה למקלא סדר ברקתא גניו
כו פריש משה נביא ואמר עמי בני ישראל הור או אימר
או נדיא ארום תוליד בארבה עלקא ויהי שפעתא יומין
קמר אמיה קטול דישתמובע דלא נפיל ומיזמא תמינארה
ולתלארה יתדעי לתקרא קורבנא לשמא בני :

כח עמי בני ישראל היקמא דאביון נתמו בשמיא
כו קהוין בתקוניו בארעא הורמא או קחלא יתה וית קרה
לא תיקסון ביוקא חד : כט נארוס ותקסון נקבת נקבא
לשמא בני לבענא לכון הקסון : ל ביוקא תהיא
יהאבל לא השוירוון מניה עד וגוי : לא ורהוטרון
עה סיקרבי ומעקרוו ויהון אגא : דיהב אגר טב לבטרי

פדיבי ואיכניו : לב ולא תקסון ית שמא דקירשי ואתקדש בני וגוי : לג דתנפיק יתכוו פריקין מארעא
דמערבוב סטול למחני וגוי : א ומליל י וגוי : ב מליל וגוי זמן סדורי מועבוא בני דתארעו ויהון מצרעי
קדיש אליו הינו זמן סדורי מועבוי : ג שיתא זמון התעבר עיביא וביזמא שביעא שביא וגיחא מארעא קדיש
כל וגוי היא לן בכל אמר מותבניכוו : ד אליו זמני סידורי מועבוא בני מארעא קדיש די יתרעו ויהון בזמניהון :
ה קיבחה הניסו בארביסר ליהא בני שיקשחא זמן נקברת פיקחא לשמא בני : ו ובחמיסר יומין ליהא
הניו סגא דפטיבוא לשמא בני שבעתי וגוי : ז ביוקא קדמא דתנא מארעא קדיש יהי לכין בר עיביבת פולקנא
לא מעקרוו : ח ותקברו תקנא לשמא בני שבעתי יומין ביוקא שביעא דתנא מארעא קדיש בני וגוי :

דעשי

קדיש ואף על מי שפרט לאכלים לשני ימים חור ופרט לאכלין ליום אחד שתהא זכותן על זנת לאכלן כוונן : (ל) ביום ההוא
יאכל : לא בח להזכיר חלא שתהא שמייה על זנת כן שחם לקיבוי לה זמן אכילה כבר כתוב (ויקרא ו) וכשר זכר תודת שלחיו
וגו : אגו : דע מוגור על הדבר ואל יקל בעיניך : (לא) ושמורה : (ה"ב) זו המטה : ועשיהם : זה המעשה : (לב) ולא
החללך : לעבור על דברי מוסר עמנו עמך ואל תחללו את ה' ונקדוסי נוסר עמנו וקדש שמו וכול כהוד ת"ל כהון בני ישראל וכו' והוא
נוסר עמנו וחסור עמנו ע"מ לזנות סכל המוסר עמנו ע"מ הנם אין עושין לזכר סכן מינו בחכמה חיסאל ועזריה שלא טפשו עמנו על מנת הנם
סחאיר (דניאל ג) והן לא ידעו להיו לך מלכא וגו' מניל ולא מיילידיע להיו לך וגו' : (לג) המוציא אתכם : על זנת כן : אגו : חאון לשלם
לעלות לרגל ועדיין לח הגוי לירושלים : (ג) ששת ימים : מה ענין שבת חלא מועדות ללמדך סכל הוחלל את העובדות מעלין עליו
כאלו חלל את השבתות וכל המקיים את המועדות מעלין עליו כאלו קיים את השבתות : (ד) אלה בורעיה : למעלה מדבר בעבור
סנה וכאן מדבר בקדוש החדש : (ה) בין הערבים : עמם שעות ולמעלה : פסח לה' : הקרבת קרבן שזמו פסח :
(ו) והקרבתם אשה וגו' : הם היוספין האמוריים כפרשת פנחס ולמה לאמר כאלו לומר לך שאין היוספין מעכבין זה את זה :
והקרבתם אשה לה' : מכל מקום אם אין פריס הכא חלים וחס אין פריס ואלים הכא כפשים : שבעה ימים : כל מקום שחאיר

רשב"ם

(כ) אשר תקראו אותם וקראי קודש : אשר תזונו אותם וזני קודש : כל לשון קריאה שאלל מועדים לשון קביעת זמן הוא :
כנו קרא עלי מועד : וכן כתרנום מערע חדיש : ולשון
מכלל יופי
(פח) (שה) : אף על פי שהוא בלשון זכר על הנקבה הוא כמו שקבלו רבותינו ו"ל אותו ואת בנו נוהג בקבורה
ואינו נוהג בזכרים :

ל
סת
רון
שרון
ולא
בני
שפיק
להא
מר
להון
קדיש
עביר
בתא
בתא
אלין
תהון
בעת
יני
הנא
רמ
קדיש
הון
יומין
בית
ו

כצוה ש' אשה ליהודה שבגרת ימים ביום השביעי
 כצוה ש' מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא
 תעשו : פ ט ודבר יהוה
 אל משה לאמר : י דבר אל בני ישראל
 ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר
 אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם
 כצוה ש"ב את עמר ראשית קצירכם אל הכהן :
 יא והניף את העמר לפני יהוה לרצונכם
 מקחרת השבת וניפנאו הכהן : יב ועשיתם
 ביום הניפכם את העמר בבש תמים בן
 שנתו לעלה ליהוה : יג ומנחתו שני
 עשרה נים סלת בלולה בשמן אשה ליהוה
 ונכסו ל' ריח ניח ונסכה יין רביעת הקין : יד ולחם
 שני שוה וקלי וברמל לא תאכלו עד יצאם היום הזה
 עד הביאכם את קרבן אלהיכם חקת עולם
 כצוה ש"ו לרדתיכם בכל משכתיכם : טו וספרתם
 לכם מקחרת השבת מיום הביאכם את
 עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה :
 טז עד מקחרת השבת השביעת תספרו
 חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה ליהוה :
 יז ממושבתיכם תביאו לחם תנופה
 שתים שני עשרה נים סלת תהינה חמץ
 תאפינה בכורים ליהוה : יח והקרבתם
 על לחם שבעת כבשים תמימם בני שנה
 ופר בן בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה
 ליהוה ומנחתם ונסכיהם אשה היחניח
 ליהוה : יט ועשיתם שעיר עזים אחד
 לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבת שלמים :
 והניף

פולחן לא תעבדו : ט ומליל י' עם משה
 למימר : י מליל עם בני ישראל ותימד
 להון ארית עלון לארץ א דאנא יתב לבון
 ותחצרון ית חצרה ומיתון ית עומרא
 ריש חצרון לכהנא : יא ויריס ית עומרא
 קדם י' לרענא לבון מבתר יומא טבא
 ורימיניה כהנא : יב ותעבדון ביום ארמיתון
 ית עומרא אימר שלים בר שתייה לעלתא
 קדם י' : יג ומנחתיה חרין עשרונין
 סולתא דפילא במשה קורבנא קדם י' :
 לאתקבלא ברענא ונסכיה חמרא רבערת
 הינא : יד ולחם וקלי ופירוכן לא תיכלון
 עד בכרון יומא חרין עד איתואיכון ית
 קורבנא דאלהכון קים עלם לדריכון ובכל
 מותבניכון : טו ותמנון לבון מבתר יומא
 טבא מיום איתואיכון ית עומרא דארמיתא
 שבע שבוין שלמין יהוין : טז עד מבתר
 שבויתא שביערתא תמנון חמין יומין
 ותקרבון מנחתא חדרנא קדם י' :
 יז ממושבתיכון תייתון לחם ארמיתא
 חרין וריצן חרין עשרונין סולתא יהוין
 חמיץ וחספין בכורין קדם י' : יח ותקרבון
 על לחמא שבעא אימין שלמין בני שנה
 ותור בר תורי חד ודכרין חרין יהון עלתא
 קדם י' ומנחתהון ונסכהון קורבן דמתקבל
 ברענא קדם י' : יט ומעבדון צפירי בר
 צוין חד לחטאתא וחרין אימין בני שנה
 לנכסת

א' דנופה
 כצוה ש"ו

ט זמליל יי וגוי : י מליל עם בני ישראל נחמר להיו אדם העלון וגוי שירי הצדקו לנת פהגא :
 יא נרים יר עומקא קדם יי לרעוא לבון מבמר יומא קמא דפסחא ורימניה פהגא : יב ומעברון כיום וגוי
 לשמא בני : יג וכנחתיה חרין עשרוגין סמירא פתיבא במשך וזתא קורבנא לשמא בני מטול לאתמקלא ברעוא
 וניסוקיה חמר ועינבי ברעורת היגא : יד וד'הים נקלי ופירוגין חרין לא תיבלון עד כרן יומא חרין עד זמן
 איתויבון ית קרבן אלהכון קמם עלם וגוי : טו ותמננו לבון מבמר יומא טבא במקארה דפסחא מן יום איתויבון
 יר עומקא דרמיקא וגוי : טז עד מקתר שכיפתא שכיפתא הימנו תמשין וגוי הלהים חבת לשמיה בני :
 יז מאמר מורבגניכון פייתון להם ארמיהא פרסין קרצין חרין עשרוגין סמירא יהוננו חמיץ תפסין ביכרין לשמא
 בני : יח ותקבון על לחמא תהוא שקעא אקרין שלמין בני שנה נמר בר חרין דקלא עירובין חד לתמארתא
 וחרין אקרין בני שנה לנגפת קירשין : יט ומעברון צמר בר עני דלא עירובין חד לתמארתא וחרין אקרין וגוי :

וירם

דשי

שבעה שם דכר הוא שבוע של ימים שמי"גא בלגזוכן כל לשון שמונת שבת חמשת שלש : מלאכת עבודה - אפילו מלאכות המשובות
 לכס עבודה ואורן שיש חסרון כים ככטלה שלהן כגון דכר האכד כן הכנתי מזירת כהנים דקתני יכול חף חולו של מעשה יבא חסור במלאכת
 עבודה וכו' : (ז) ראשית קצירכם - שתהא ראשונה לקציר : עומר - עשירית האיפה כן היתה שמה כמו (שמות י"ו)
 וימודו כעומר : (יא) והניף - (מנחות סא) כל תנופה מולד ומכיל מעלה ומוריד מולד ומכיל לעומר רוחות רעות מעלה ומוריד
 לעומר טללים רעים : לרצונכם - (מנחות סא) כל תנופה מולד ומכיל מעלה ומוריד מולד ומכיל לעומר רוחות רעות מעלה ומוריד
 הראשון של פסח שאל אתה חומר שבת בראשית איתתה יודע חיזו : (יב) ועשיתם כבש - חובה לעומר הוא כח :
 (יג) ומנחתו - ומנחת נסביו : שני עשרונים - כפולה היתה : ונסביו דביעית ההין - (מנחות פט) א"פ שמנחתו
 כפולה היין נסביו כפולים : (יד) קלי - קמח עשוי מברגל רך שמיכילין וחותיבתו : כרמל - הן קליות שקורין גרמלי"ש :
 בכל מושבותיכם - (קידושין לו) נחלקו בו חכמי ישראל יש שלמדו ומכילן שהחדש טהור כמנהג לחרן ויש חומרים לא כח אלא ללמד שלא
 נלטו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה מסכסכו וחלקו : (טו) מנחת השבת - כתרנונו שביעית שביעית : עד מנחת
 מלמד שמתחילונכה מוכרס שאל לא כן חין תמימות : (יז) השבת השביעית - כתרנונו שביעית שביעית : עד מנחת
 השבת השביעית תספרו - ולא עד בכלל והן ארבעים ותשעה יום : חמישים יום והקרבתם מנחה הדישה לה - כיום החמישים
 תקריבו וחומר חיי זה מדרשו אכל פשוט עד מנחת השבת השביעית שהיא יום חמישים תספרו ומקרא עומד הוא : מנחה
 הדישה - היא המנחה הראשונה שהוציא מן החדש וז"ל הדי קרבן מנחת העומר אינה כשאר כל המנחות שהיא כהן העזרים :
 (יז) ממושבותיכם - ולא מנחה לחרן : לחם הנופח - לחם תרומה המורס לשם נכוח וזו היא המנחה החדשה האמורה
 למעלה : בכורים - ראשונה לכל המנחות חף למנחת קליות הכהן מן שעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם :
 (יח) על הלחם - בגלל הלחם חובה ללחם : ומנחתם ונסביותם - כמשפט מנחה ונסביותם המפורשים בכל כהנה כפרשת
 נסכים (במדבר כח) שלשה עשרונים למר וסני עשרונים לחיל ועשרון לכנס וזו היא המנחה והנסכים חיי הדין לפר וסלישית הדין
 לחיל ורביעית הדין לכנס : (יט) ועשיתם שעיר עזים - (ת"כ מנחות סד) יכול שבעת הכהנים ושעיר החמורים ' כחן הם
 ז' הכהנים והשעיר החמורים בחומם הפקודים כשאתה מגיע אלל פרים וחילים חין הן חומר מעתה אלו לענן ואלו לענן אלו

קרב

רשב"ם

כמקדס (הכזול) פ"א הכמיל : (יא) מנחת השבת מנחת יום ראשון של פסח : (טז) מנחה חדשה - להעיר חדש במקדש

מכלל יופי

כג (יא) (העמר) - מדה : (מנחת השבת) - שבע שבעות ימים וכן עד מנחת השבת מנחת השביעית
 הישביעית ונקרא השבוע כן כי בכל שבוע שבת לפיכך אמר
 המימות התינה והם מ"ט ימים כי יכול להיות שבע שבתות
 שלא יהיו בהן שבע שבעות ימים לפיכך אמר המימות
 התינה ורבותינו ל' דרשו בו ענין אחר למה אמר המימות
 והוא הנכון לפי שיש הפסוק : (יז) (הביאו) : והאחד
 מארבעה מקומות שנאמר האלף דגושה : (שתיים) - רוצר
 לומר : (יא) (העמר) - מדה : (מנחת השבת) - שבע שבעות ימים וכן עד מנחת השבת מנחת השביעית
 הישביעית ונקרא השבוע כן כי בכל שבוע שבת לפיכך אמר
 המימות התינה והם מ"ט ימים כי יכול להיות שבע שבתות
 שלא יהיו בהן שבע שבעות ימים לפיכך אמר המימות
 התינה ורבותינו ל' דרשו בו ענין אחר למה אמר המימות
 והוא הנכון לפי שיש הפסוק : (יז) (הביאו) : והאחד
 מארבעה מקומות שנאמר האלף דגושה : (שתיים) - רוצר
 לומר :

ב והניף הכהן אתם על להם הבכרים
 תנופה ל פני יהוה על שני בבשים קדש
 מצוה ש"ח יהיו ליהוה לכהן : כא וקראתם בעצם
 מצוה ש"ט היום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל
 מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל
 מושבתיכם לדורותיכם : כב ובקצרכם את
 קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה בקצירך
 ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב
 חמישי אתם אני יהוה אלהיכם : פ

כג וידבר יהוה אל משה לאמר :
 כד דבר אל בני ישראל לאמר בהדש
 השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון
 מצוה ש"י זכרון תרועה מקרא קדש : כה כל מלאכת
 מצוה ש"א עבודה לא תעשו והקרבתם אשה ליהוה :
 מצוה ש"ב ס כו וידבר יהוה אל משה לאמר :
 ה כז אך בעשור לחדש השביעי הזה יום
 מצוה ש"ג חכפרים הוא מקרא קדש יהיה לכם ועניתם
 מצוה ש"ד את נפשותיכם והקרבתם אשה ליהוה :
 מצוה ש"ו כח וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום
 הזה כי יום כפרים הוא לכפר עליכם לפני
 מצוה ש"ז יהוה אלהיכם : כט כי כל הנפש אשר
 לא תענה בעצם היום הזה ונכרתה
 מעמיה : ל וכל הנפש אשר תעשה כל
 מלאכה בעצם היום הזה והאבדתי ארתי
 הנפש ההוא מקרב עמי : לא כל מלאכה
 לא תעשו חקת עולם לדורותיכם בכל
 מצוה ש"ח מושבתיכם : לב שבת שבתון הוא לכם
 ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש

בערב

לנכסת קודשיו : זכ ויריס כהנא ויראהו
 על להם בכוריא ארמא קדש יי על תרין
 אימרין קודשא יהוה קדש יי לכהנא :
 כא ותערעון בכרן יומא הדין מערע
 קדיש יהו זכון כל עיבדת פולחן לא
 תעבדון קים עלם בכל מותבניכון לדריכון :
 כב ובמהצדכון ית הצדא דארעכון לא
 תשיצי פאתא דהקלד בהצדד ולקטא
 דהצדד לא תלקט לעני ולגירי תשובק
 יתהון אנא יי אלהכון : כג ומליל יי עס
 משה למימר : כד מליל עס בני ישראל
 למימר בירחא שביעאה בחד לירחא יהו
 לכון גייתא דוכרן יבא מערע קדיש : כה
 כל עיבדת פולחן לא תעבדון ותקרבו
 קורבנא קדש יי : כו ומליל יי עס משה
 למימר : כז ברם בעשרא לירחא שביעאה
 הדין יומא דכפוריא הוא מערע קדיש יהו
 לכון ותענון ית נפשתיכון ותקרבו
 קרבנא קדש יי : כח וכל עיבדת לא תעבדון
 בכרן יומא הדין ארי יומא דכפוריא הוא
 לכפרא עליכון קדש יי אלהכון : כט ארי
 כל אינש דלא יתעני בכרן יומא הדין
 וישתיצי מעמיה : ל וכל אינש דיעבד
 כל עיבדתא בכרן יומא הדין ואוביד ית
 אינשא ההוא מנו עמיה : לא כל עיבדתא
 לא תעבדון קים עלם לדריכון בכל
 מותבניכון : לב שבא שבחא הוא לכון
 ותענון ית נפשתיכון בתשעה לירחא

ברמשא

בְּעֶרְבַּי מֵעֶרֶב עַד-עֶרְבַּי תִּשְׁבְּתוּ שְׁבַתְכֶם: פ
שְׂשֵׁי לַג וַיִּדְבֶּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:
ל דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחֻמֵּי
עֶשֶׂה

בְּרִמְשָׁא מְרִמְשָׁא עַד-רִמְשָׁא תִּנְחֹחַ
נִתְחֹן: לַג וּמְלִיל וְיִ עַס-מִשָּׁה לְמִימָר:
לֶר מְלִיל עַס-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר בְּחֻמֵּי
עֶסְרָא

יונתן בן עוזיאל

ירושלמי

פ ויריס פתגא ותחזו על לחמא דביפריא ארמא קדם יי על חרין אמרו קודשא יהוה לשמא ביי לבתגא :
כא והשערעון חיון נקיימין הי גומן קבו יומא חרין מערע קחיש ידיו לכון ברל עיבירת פולחנא לא וגוי :
כב והוסמו מחצרכון ית חצר ארעכון לא תסיפון אומנא חדא דאית בתקלג פחצדך וגוי אגיא חרז יי אלקכון :
כג ומליל יי וגוי : כד מליל עם בני ישראל למימר בתשרי דחרז ירמא שביעא יהי לכון יומא שקבא דרכון
יקבא מארע קדיש : כה פל עיבירת פולחנא לא תעבדון ותקרבון קודפנא קדם יי לשמא חיי : כו ומליל
יי וגוי : כז כבם בעשרא יומין לערמא וגוי מומקלא ומשמיא ותניית בין בני ותמורקין ותשמיש ערמא נסנדלא
ותקרבון קודפנא קדם יי : כח ובל עיבירמא לא תעבדון בקרן יומא דרין ארום יומא דביפריא חרז וגוי :
כט ארום כל בר נש דייקור לציימא ולא יצום בקרן יומא
הרין וישמיצ' במתגא מגו עמיה : ל ובל בר נש דיעביר כל
עיבירא בקרן יומא חרין ואובד ית בר נשא חרזא במתגא מגו
עמיה : לא כל עיבירת פולחנא לא תעבדון קיים עלם
לדריכון בכל אחר מותבניכון : לב שקבא ונייחא חרז לכון
ותעגון ית נפשתיכון ותשרון לציימא בתשעא יומין לערמא בעיורי
במשא מן רמשא חרזא עד רמשא חרין תחזון ציימין צומכון
ושקתין שוביכון ועבדון זמנין מנעדיכון בחדנה : לג ומליל יי וגוי : לד מליל עם בני ישראל בתמיסר יומין
לירחא

רשי"א

קרבו פגלל הלחם ואלו למוספין : (פ) והניף הכהן אותם תנופה - (מנחות סב) תלמה טעונין תנופה חיים יכול כולם ת"ל על
שני קדשים : קדש יהיו . לפי ששלמי יחיד קדשים קלים הווקף לומר שלמי לומר קדש קדשים : (כב) ובקצרכם .
חזר ושנה לעבור עליהם כשני לאוין אמר רבי אבהו ברבי יוסיה ראה הכתוב ליתנה באומנא דרגלים פסח ועזרת מלאך ורחש הסנה ויום
הכפורים (וחג) מלאך ללמדך שכל הגנות לקט שכתה ופאה לעני כראוי ועליון עליו כאלו כנה כית המקדש והקריב עליו קרבנותיו בתוכו .
תעוב . (פאה פרק ד') הנח לפניהם וסס ילקטו וזין לק לסייע לאחד מהם (פאה פרק ה') אגיה אלהיכם . נאמן לשלם
סדה : (כה) זכרון תרועה . (ה"ה לב) זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות לומר להם עקדת יצחק שקרב תחתיו אלו :
(כה) והקרבנם אשת . המוספין האמורין כחוש הפקודים : (כו) אך . כל אכין ורקין שכתורה מיעוטים הן נוספר הוא לשטן
ואינו נוספר על שליכס סטין : (ל) והאבדתיו . לפי שהוא אומר כרת ככל מקום ואינו יודע מה הוא כשהוא אומר והאבדתיו למד על
הכרת שליכס אלהי אבדך : (לא) וכל מלאכה וגו' . לעבור עליו כלאוין הרבה אולזהויר על מלאכת לילה כמלאכת יום :

רשי"ב

כי הוא זמן ניסול תמוזה : (כס) ובקורכם . מתחרת הפסח . לאחר הקרכת טעומר : (כד) זכרון תרועה . ע"י התרועה
תזכרו למקום . פרכתי כוהר יעושתם כתזכורת וגו' . נזכרתם וגו' : (כו) אך כעשור וגו' : כשאר ימים טובים הותרה מלאכת
אוכל

מכלל יופי

לומר חלות : (כב) (בקצרך) . בשורק ובא במגור' הריש מפני הוקף : (כו) (אך בעשור) . פירושו אבד
וענינו אין ומהדבר לבר כי גמ' זה : (לב) (תשברו) . ענינו וכתלה והפסק הדבר :
פ"ה 32 לב (י)

עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת
 שְׁבַעַת יָמִים לַיהוָה : לֵה בְּיוֹם הַרְאִשׁוֹן
 מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ :
 לוֹ שְׁבַעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אִשָּׁה לַיהוָה
 בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
 וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֻרַת הוּא כָּל־
 מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ : לוֹ אֱלֹהֵי מוֹעֲדֵי
 יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ
 לַהֲקָרִיב אִשָּׁה לַיהוָה עֲלֶיהָ וּמִנְחָתָהּ זֶבַח
 וּנְסֻכִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ : לַח מִלֶּבֶד שְׁבַתַת
 יְהוָה וּמִלֶּבֶד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלֶּבֶד כָּל־נְדָרֵיכֶם
 וּמִלֶּבֶד כָּל־נִדְבָתֵיכֶם אֲשֶׁר תָּחֲנוּ לַיהוָה :
 לֹט אֵךְ בַּחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
 בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאַת הָאָרֶץ תָּחֲנוּ אֶת־חַג־
 יְהוָה שְׁבַעַת יָמִים בְּיוֹם הַרְאִשׁוֹן שְׁבַתֹּן
 וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שְׁבַתֹּן : מ וּלְקַחְתֶּם לָכֶם
 בְּיוֹם הַרְאִשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדָּר כַּפַּת תְּמָרִים
 וְעֵנָף עֵץ־עֵבֶת וְעֵרְבֵי־נֶחֱל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שְׁבַעַת יָמִים : מֵא וְחַגְתֶּם
 אֹתוֹ חַג לַיהוָה שְׁבַעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֲסֵרַת
 עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תָּחֲנוּ אֹתוֹ :
 מֵב מִב בְּסֻכּוֹת תֵּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל־הָאוֹרֶחַ
 מִן בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסֻכּוֹת : מוּג לְמִצֵּן יִדְעוּ
 דְרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

מצוה ש"ח
 מצוה ש"ט
 מצוה ש"י
 ש"א ק
 ש"ב ש"ג

מצוה ש"ד
 מצוה ש"ה

עֶסְרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעֵאָה דְּרִין חֲנָא
 דְּמִשְׁלֵיאָ שְׁבַעָא יוֹמִין קְדֻסֵי : לֵה בְּיוֹמָא
 קְדֻמָּאָה מְעַרְעֵר־קְדֻשׁ כָּל־עִיבִידַת פּוֹלְחָן לֹא
 תַעֲבֹדוּן : לוֹ שְׁבַעָא יוֹמִין הַקְרְבוּן קוֹרְבָנָא
 קְדֻסֵי בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה מְעַרְעֵר־קְדֻשׁ יְהִי
 לְבוֹן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קְדֻסֵי בְּנִישֵׁין מִהוֹן
 כָּל־עִיבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן : לוֹ אֵלִין
 מוֹעֲדֵיאָ דְּיִי דְּתַעֲרֵעוּן יְהוֹן מְעַרְעֵי קְדֻשׁ
 לְקָרְבָא קוֹרְבָנָא קְדֻסֵי עֲלֵתָא וּמִנְחָתָא
 נְכֻסְתֵי־קוֹדֶשִׁין וְנִסּוּבִין פְּתַנְסֵי־יוֹם בְּיוֹמֵיהָ :
 לַח בַּר מִשְׁבִּיאָ דְּיִי וּבַר מִמְתַּנְתִּיכוֹן וּבַר
 מִכָּל־נְדָרֵיכוֹן וּבַר מִכָּל־נִדְבָתֵכוֹן דְּתָתְנוּן
 קְדֻסֵי : לֹט בְּרַם בַּחֲמִשָּׁא עֶשְׂרָא יוֹמָא
 לִירְחָא שְׁבִיעֵאָה בְּמִכְנַשְׁכוֹן יִתְעַל־לְתָא
 דְּאַרְעָא תָּחֲנוּן יִתְחַנְּאָ דְּיִי שְׁבַעָא יוֹמִין
 בְּיוֹמָא קְדֻמָּאָה יִנְחָא וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִנְחָא :
 מ וְתִסְבוּן לְכוֹן בְּיוֹמָא קְדֻמָּאָה פְּרִי אֵלְנָא
 אֲתְרוּגִין וְלוֹלִבִין וְהַרְסִין וְעֵרְבוּן דְּנֶחֱל
 וְתַחֲנוּן קְדֻסֵי אֱלֹהֵיכוֹן שְׁבַעָא יוֹמִין :
 מֵא וְתַחֲנוּן יִתִּיה חֲנָא קְדֻסֵי שְׁבַעָא
 יוֹמִין בְּשֵׁתָא קִים עֲלֵם לְדְרִיכוֹן בִּירְחָא
 שְׁבִיעֵאָה תָּחֲנוּן יִתִּיה : מֵב בְּמִשְׁלֵיאָ
 תַחֲבוּן שְׁבַעָא יוֹמִין כָּל־יִצִּיבִיא בְּיִשְׂרָאֵל
 יִתְבוּן בְּמִשְׁלֵיאָ : מוּג בְּדִיל דְּיִדְעוּן דְּרִיכוֹן

ארי

בהוציא רש"י

(לח) מקרא קדש . קדוהו כנסות נקיים וכתפלה וכסאר ימים טובים במאכל וכמזתה וכתפלה נקיים וכתפלה : (לו) עצרת
 היא . עשר ימי חתום פנלי כולך זמן חת כנו לסעודה לכך וכן ימים כיון שהגיע זמן ליפטר חמר כנו בסעודה נכס . עכנו עמי יוד יום
 אחד קזה עלו מרדעכס : כל מלאכת עבודה . חפילו חלכה טהיא עבודה לכס חס לא תעשו יום חסרון כים נדבר : לא העשו .
 יכוב חף חילו על מועד יתח חסור כמנחת עבודה ח"ל היא : (לז) עולה ומנחה . (מנהות חד) יונת נכסים הקריס עם
 העולה : דבר עם ביומא . סק הקנוכ כחומס הפקודים : דבר יום ביומו . סקס עכר יומנו כעל קרבנו : (לט) אך בחמשה
 עשר

לירחא שביעאה דהיו חנא דמטוליא שורבא יומין לשבא דהו : לח ביומא דקמא דחנא מארע קריש כל עיבדת
 פולחנא לא מעברין : לו שבקתי יומין דמקרבין קורבנא לשבא דהו בנישין תקוון לצלחא קדם : על ספרא קל
 עיבדת פולחנא לא מעברין ביומא המינא מארעא קריש יהי לבין ותקרבין קורבנא קדם : לו אילין ומני סדרי
 מועדי דהו דמעברין יהיו מארעא קריש לקרבא קורבנא לשבא דהו עלתא וגו : לח בר מן יומי שבא דהו בר
 ממתניתיכון ובר מתריכון ובר כהל נסיבתיכון דמקוון קדם : לו ברם בתמיסר יומא לירחא שביעאה קמו
 מקבשכון ית וגו שורבא יומין ביומא קמא וגו : מ ותקרבין מן דלכו ביומא קמא דחנא פירי אילן קשב
 תריגין ולרלגין ובהסין וערבין דמקרבין על גחליו ותיקוון קדם : אלהכון שבקתי יומין : מא ותחגון וגו :
 מכ במטוליא דתרי דרפנייא דהלבחון ותלימייא עד פישקא נטולה פני משימישה מתעקדא לטולא לשום
 חנא מן יומין דמקרבין מן ארעא ותלישין משתתהו עד שבקא פושבי ותללא דרוכא עשקא פושבי היתבון בה
 שורבא יומין כל דבורא בישראל וצפילו ועירי דלא אריבין לאימהון ותבון במטוליא מקרבין לבריהון כל אימת
 דעילין מקו : סג מן כגלל דרעון דריכון ארס במטולא עגני יקרא אותיכית ית בני ישראל קמו דתפיקות ויהיו
 פריקין

רשי

עשר יום תחנו . קרבן שלמים לחגיגה יכול תדחה את הצבת שלמון לומר אך הואיל ויש לה תשלומין כל חטאה : באספנס את
 תבואת הארץ . שיהא חסד שביעי זה כל כוון חסיפה מכל שנלכו לעבר את השנים שאם אין העבור פעמים שהוא באמצע הקיץ
 או החורף : תחנו שלמי חגיגה . שבעה ימים . (חגיגה י) אם לא הביא כזה יבא כזה יכול יהא מביאין כל שפס ת"ל
 וחגיגתם אותו יום אחד כחטא ולא יותר ולמה נאמר שבעה לתשלומין : (מ) פרי עץ הדר . (סוכה לד) עץ שטעם עמו
 ופיו מזה : הדר . הדר כאלו משנה לשנה זהו חורף : כפת תמרים . חסר וי' למד שאינה חלה אחת (ה) : וענף עץ
 עבות . שבעין קלועים ככוכבות כחלום וזהו הדם העשוי מין קליפה : (מב) האזרח . זה אורח : בישראל . (ת"כ)
 לרבות את הגרים : (מג) כי בסוכות הושבתי . (סוכה יא) עגני כבוד :
 לו

באר רחובות דקדוקי רשי

(ה) בסוכה דף ל"ד ע"א חמר ליה רבא תוספתא לרבינא ותינת תרתי כפי דתמרי (ופי' רש"י תמרים עמון דרכן להיות הרבות
 תלויות כבוד באכבוד שלחן וקורין לה כף טרוקא) ומשני כפת כתיב (ופירש רש"י כפת חדה) וכרין המקסין ותינת
 חדה להאזר כף קרוי לה (ופירש רש"י וכי כתיב כפת על סס כפות אם פרוד ולין לשון זה כופל אל על עלי הלולב) הרי לפניך כהדין דלינו
 הוי כתיב כפת ילא וי' כתיב חומר כדעת המקסין תרתי כפי דתמרי ולכו הוי כתיב כף היית חומר כף לתודיה וביינו עלה אחד ככד אחד
 אכל עכשיו דכתיב כפת חמר וי' אהני ליהתי' ולידרש על סס כמות אם פרוד והיינו כד אחד וכה עלין הרכה (כל"א אנאנדר ניכונדן) ואם
 כן

רשב"ם

חוכל כפא ונאסרת מלאכת עבודה . אכל יום הכפורים שהוא יום עיניו כל חלאכה אסורה בשבת : והקרבן אשה . כדכתיב באתרי
 מות וכפתיס : (לט) אך כחמה עשר יום לחודש השביעי הזה . אע"פ שראו השנה ויום הכיפורים באים לזכרון לכפרה אכל סוכה כל
 לשמחה והודאה על שזולת כתיבם כל טוב כימי חסיפה : עזרת . עזרת מביעת מלאכה : (מ) וענף עץ חסות . קמח הוא .
 כמו קדוש . טהור : עמוק גדול . כלומר ענף של עץ ונעזת הרכה : (מכ) כל האורח אפילו אותן שיש להם כתיב ישבו בסוכות :
 (מג) למקני דיבור דורותיכם . פשוט כדכרי האומרים במסכת סוכה : סוכה עומת . וזה טעמו של דבר כחג הסוכות תעשה לך
 חסמך

מכלל יופי

יקרא עבת כמו שפירשו רבותינו ל' כיוה יקרא עבת
 כשההדר תהא מרפי בקינא חדא או יותר והענף הוא לעלים
 כמו החוטין הנחלים אחר מעשה הגדיל בחבל וכן דמורהו
 רבותינו ל' על עניו הציצית שליש גדיל ועניו שליש ענף
 דמי החוטין הנחלים לענף והגדיל הוא העבות כמו שאמר
 מלכינו גדילים מעשה שרשרות לפיכך אמר גדילים העשה
 לך ורעת הרי"ק כי עבות לשון שליש הוא ופיכך אמרו
 רבותינו ל' עבות ההדר שלשה ערי' בן אהרן וכד ענ
 טרעא"דו : (מב) (בסכות) . עגון סוכך למעלה :
 על

תנא
 יומא
 לא
 קנא
 יהי
 תהון
 ילין
 קדיש
 תה
 מיה
 ובר
 תתון
 יומא
 לתא
 יומין
 תהא
 אלנא
 דתחל
 :
 יומא
 תה
 ית
 ית
 ריכון
 י
 עצרת
 יוד יום
 גשו
 סה עם
 החמשה

הווציאתי אותם מארץ מצרים אני יהוה
אליהם: מד וידבר משה את-מִעַרְבֵי
שבועי יהוה אל-בני ישראל: פ

כד א וידבר יהוה אל-משה לאמר:
ב צו את-בני ישראל ויקחו אליך שמן
צית זך קתית למאור להעלת נר תמיד:
ג מחוץ לפרכת העדת באהל מועד יערך
אתו אהרן מערב עד-בקר לפני יהוה תמיד
תקת עולם לדרתיכם: ד על המנחה
השהיה יערך את-הנרות לפני יהוה
תמיד: פ ה ולקחת סלת
ואפית אתה שתיים עשרה הלוא שני עשרלים
יהיה החלה האחת: ו ושמת אותם
שתיים מערכות שש המערכת על השלחן
השהו לפני יהוה: ז ונתת על-המערכת
לבנה זכה והיכתה ללחם לאזכרה אשה
ליהוה: ח ביום השבת ביום השבת
יערכו לפני יהוה תמיד מאת בני-ישראל
ברית עולם: ט והיתה לאהרן ולבניו
ק ואכלו במקום קדש כי קדש קדשים הוא
לו מאשי יהוה הקדש עולם: ס י ויצא
בן-אשה ישראלית והוא בן-איש מצרי
בתוך

אוי במטלת-עננין אוהיבית ית-בני
ישראל באפקותי ותהון מארעא דמצרים
אנא יי אלתכון: מד ומליל משה ורת-
קדר-מועדיא בני וואלפינון-לבני ישראל:
א ומליל יי עס-משה למימר:
ב פקיד ית-בני ישראל ויסבון לך משח
זיתא דבניא כתישא לאנהרא לאדל-קמא
בוציניא תדירא: ג מבדא לפרוכתא
דסהדותא במשבן זמנא יסדר ותיח אהרן
מכמשא עד-צפרא קדם יי תדירא קדם
עלם לדריכון: ד על קנרתא דביתא
יסדר ית-בוציניא קדם יי תדירא:
ה ותסב סולתא ותיפי ותיח תרתא עשרי
גריצן תרין עסרונין תהי גריצתא תדא:
ו ותשוי ותיחין תרתין סדרין שיח סדרא
על פתורא דבניא קדם יי: ז ותתן על-
סדריא לבונתא דכיתא ותדי ללחם
לאדפרא קורבנא קדם-יי: ח ביומא
דשבתא ביומא דשבתא יסדריניה קדם-
יי תדירא מן-קדם בני-ישראל קים עלם:
ט ותהי לאהרן ולבניהי ויכלוניה באתר
קדישא דרי קודש קודשין הוא ליה מקורבניא
בני קנים עלם: י וינפק בראתתא ברת-
ואתנציאו במשדיתא בר אתתא בתד

ישראל והוא בר ובר מצרואי בנו בני ישראל

ישראל

דשי

(כ) צואת בני ישראל - זו כרסת וצלות הכרות ופרשת ואתה תזכיר לא לאעורר אלא על סדר חלאת המוסק לפי שטרך המוסק וכן נוסע
ותהי סוכך לצוות לת בני ישראל על-כך: שמן זית זך - שלשה שמנים יוצאים מן כות הוואלף קדוה וכן עשירין (ת"כ) (מנחות כ"ה):
תמיד - מליצה ללילה כמו צולת תמיד שזוכה אלל מיום ליום: (ג) פרכת העדות - שלמה החרון סחול קרוי עדות - (שבת כ"ב ה"ב)
ודכותנו דרשו על כר מערבי סחול עדות לכל בני עולם שהסכינה סודס בישראל סנות בה חסן כמדת חכמותיה ומנוחה הוה חסיל
פס הוה עסיים: יערון אוהו אהרן מערב עד בקר - (ת"כ) יערון הוהו עריכה הראויה למדת כל הלילה ושיערו חכמים הוה לונ
לל